

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічних робіт)

Володимир ЄРМАЧЕНКО

Комунікації та соціальна відповідальність

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	<i>всі</i>
Спеціальність	<i>всі</i>
Освітній рівень	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Освітня програма	<i>всі</i>

Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *менеджменту та бізнесу*

Протокол № 6 від 13.11.2020 р.

Розробник:

Грузіна І.А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу

Майстренко О.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Формування у студентів фундаментальних знань з теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій, які забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки її суб'єктів (інститутів).

Мета навчальної дисципліни: формування теоретичних знань й практичних навичок здійснення ефективних комунікацій у науковому та бізнес-середовищі; аналізу особливостей соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку, оволодіння сучасним інструментарієм взаємодії держави, бізнесу, громадянського суспільства і людини для посилення взаємної відповідальності усіх суб'єктів суспільного життя, створення умов для стійкого стабільного розвитку держави і суспільства.

Характеристика дисципліни

Курс	2
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Менеджмент	Стратегічний менеджмент
Основи психології та педагогіки	Прийняття та реалізація управлінських рішень
Соціологія	Управління людськими ресурсами
Етика бізнесу	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність представляти наукові результати в усній та письмовій формі, спілкуватися в міжнародному загальному, науковому і професійному середовищі	Знання та розуміння технології роботи над дисертацією; принципів організації наукової праці; технології презентації, захисту та впровадження результатів наукових досліджень з урахуванням норм академічної етики
Здатність до публічної презентації результатів наукового дослідження фундаментального або прикладного спрямування з проблем менеджменту, вільного спілкування з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому з питань, що стосуються сфери наукової та/або професійної діяльності.	Вміння та навички усної та письмової комунікації в академічній, науковій і професійній сферах; критичного аналізу наукової літератури зі спеціальності; діалогічного спілкування з широкою науковою спільнотою в галузі науково-професійної діяльності, оприлюднення результатів дослідження на наукових конференціях і у рецензованих національних (міжнародних) виданнях; ефективної взаємодії з науковцями у міжнародному середовищі
Здатність самостійного генерування креативних ідей, виконання оригінального наукового дослідження та впровадження його інноваційних результатів у професійну практику з врахуванням особливостей поведінки людей у професійно-науковій та викладацькій діяльності	Вміння та навички ведення діалогу в межах освітніх і професійних взаємодій; презентації власних наукових результатів; передання наукової інформації з використанням сучасних інформаційних та інноваційних технологій

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність та завдання соціальної відповідальності

Тема 1. Соціальна відповідальність як фактор сталого розвитку

Визначення поняття «соціальна відповідальність». Сутність та значення корпоративної соціальної відповідальності. Проект міжнародного стандарту щодо соціальної відповідальності ISO 26000. Компоненти соціальної відповідальності. Особливості формування моделей соціальної відповідальності. Американська та європейська моделі соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Тема 2. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності

Поняття соціального партнерства, його принципи. Рівні та механізм соціального партнерства. Регулювання трудових відносин на засадах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки.

Тема 3. Права людини та трудова практика як предмет соціальної відповідальності

Міжнародні ініціативи щодо захисту прав людини в діловому середовищі. Міжнародні стандарти щодо прав людини. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права людини. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права людини. Показники внутрішньої соціальної відповідальності: вітчизняна та зарубіжна практика.

Тема 4. Екологічна складова соціальної відповідальності

Сутність та значення відповідального ставлення до навколишнього середовища. Міжнародні ініціативи з питань довкілля. Функції та рівні екологічної відповідальності. Екологічний менеджмент як інструмент реалізації соціальної відповідальності. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Український та міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.

Змістовий модуль 2. Комунікації на засадах соціальної відповідальності

Тема 5. Сутність та зміст поняття «комунікація». Структура та зміст комунікації

Характеристика і склад комунікацій. Комунікативна сторона спілкування. Основи усного спілкування. Форми вербального спілкування. Культура спілкування. Невербальна комунікація. Схожі та відмінні риси вербальної та невербальної комунікації. Структура невербальної комунікації. Форми ділової комунікації. Ділові переговори і ділова бесіда. Публічний виступ. Соціальні комунікації.

Тема 6. Типологія соціальної комунікації

Рівні, види і форми комунікації. Міжособистісна комунікація. Основні форми міжкультурної комунікації. Проблеми соціальної комунікації. Комунікативні бар'єри. Ефективність міжособистісної і ділової комунікації. Джерела конфліктів в комунікаціях.

Тема 7. Зовнішні та внутрішні комунікації на основі соціальної відповідальності

Діалог із зацікавленими сторонами як головний принцип соціальної відповідальності. Поняття та типи зацікавлених сторін компанії. Практика побудови та оцінки ефективності діалогу із зацікавленими сторонами провідних компаній. Соціально відповідальні ділові комунікації. Співпраця бізнес-структур з державними організаціями. Поняття соціальної звітності. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання та структура. Процес та етапи звітування.

Перелік практичних (семінарських), а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Досягненню очікуваних результатів навчання сприяє використання наступних методів навчання та викладання: проблемні лекції, дискусії, робота в малих групах, презентації, мозковий шторм, метод кейсів.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 40 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі письмової контрольної роботи з ініціативи викладача за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля (максимальна оцінка – 30 балів);

підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку як підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів), визначається як сума балів за результати успішності здобувача при поточному контролі, включаючи письмові контрольні роботи (модульну та підсумкову (максимальна оцінка – 30 балів)). Бали, отримані за письмові контрольні роботи, додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру.

Поточний контроль включає оцінювання знань здобувача під час лекцій, практичних занять та виконання індивідуальних завдань та проводиться за такими критеріями:

лекції – розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються, під час обговорення актуальних питань, рівень активності у дискусіях (максимальна оцінка – до 0,5 бали залежно від рівня активності здобувача (10 лекційних занять впродовж семестру));

практичні (семінарські) заняття – ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються (оцінюється до 0,5 бали за кожне практичне заняття залежно від рівня активності здобувача (10 практичних занять впродовж семестру));

захист практичних завдань за темами – вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій; логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію (максимальна оцінка – 3 бали (обов'язкове виконання трьох практичних завдань впродовж семестру));

презентація есе – вміння здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; грамотність подачі матеріалу (максимальна оцінка – 6 балів);

виконання експрес контрольних робіт – застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; стиль викладу матеріалу в письмових роботах; самостійність виконання роботи; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи (оцінюється у 5 балів (три письмові роботи впродовж семестру));

виконання письмової модульної контрольної роботи – ступінь засвоєння фактичного матеріалу змістового модулю; логіка, структура викладу матеріалу; наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання. вміння її обґрунтовувати; якість і чіткість викладення міркувань (максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 30 балів (одна модульна письмова контрольна робота впродовж семестру)).

Самостійна робота включає:

1) вивчення теоретичного матеріалу з попередньої лекції перед кожним наступним лекційним заняттям. Оцінюється у 5 балів за кожне заняття (10 протягом семестру) за такими критеріями: глибина і міцність знань; рівень мислення; вміння систематизувати знання за окремими темами; вміння робити обґрунтовані висновки; володіння категорійним апаратом;

2) збирання, узагальнення, обробка інформації, необхідної для активної роботи на практичних заняттях. Оцінюється у 6 балів за кожне заняття (10 протягом семестру) за такими критеріями: навички і прийоми виконання практичних завдань; вміння знаходити необхідну інформацію; здійснювати її систематизацію та обробку; самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль. Здобувач вважається атестованим, якщо сума балів за результатами поточного контролю дорівнює або перевищує 60. Студент вважається не атестованим, якщо сума балів за результатами поточного контролю, дорівнює 59 і менше балів.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Соціальна відповідальність як фактор сталого розвитку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 1-2. Соціальна відповідальність як фактор сталого розвитку	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Семінарське заняття №1. Становлення та розвиток інституту соціальної відповідальності	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			Захист практичного завдання за темою	3
		Практичне заняття №2. Дискусія на тему: Соціальна відповідальність як стратегія досягнення збалансованого розвитку суспільства і бізнесу	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			Експрес КР 1	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	
Підготовка до контрольної роботи		Перевірка ДЗ		

Тема 2. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 3. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття №3. Підготовка нефінансового звіту та аналіз його відповідності рекомендаціям GRI	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			Захист практичного завдання за темою	3
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
Тема 3. Права людини та трудова практика як предмет соціальної відповідальності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 4. Права людини та трудова практика як предмет соціальної відповідальності	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття №4. Розробка напрямів посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			Підсумкова контрольна робота	30
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка ДЗ		
Тема 4. Екологічна складова соціальної відповідальності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 5. Екологічна складова соціальної відповідальності	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття №4. Розробка комплексної моделі управління соціальною відповідальністю віртуальної організації	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		

Тема 5. Сутність та зміст поняття «комунікація». Структура та зміст комунікації	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 6. Сутність та зміст поняття «комунікація». Структура та зміст комунікації	Робота на лекції	0,5
			Експрес КР 2	5
	Практичне заняття	Семінарське заняття №6. Культура спілкування у вітчизняних та зарубіжних компаніях	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
Тема 6. Типологія соціальної комунікації	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 7-8. Типологія соціальної комунікації	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичні заняття №7-8. Визначення основних типів соціальної комунікації Джерела конфліктів в комунікаціях та шляхи їхнього подолання Підготовка есе за обраною темою	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Захист есе	6
			Експрес КР 3	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
	Підготовка есе до захисту	Перевірка ДЗ		
Тема 7. Зовнішні та внутрішні комунікації на основі соціальної відповідальності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 9-10. Зовнішні та внутрішні комунікації на основі соціальної відповідальності	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичні заняття №9-10. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура Діалог із стейкхолдерами як основний принцип корпоративної соціальної відповідальності	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Захист практичного завдання за темою	3
			Підсумкова контрольна робота	30
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка ДЗ		

Рекомендована література

Основна

1. Комунікації та соціальна відповідальність: навчальний посібник / С. К. Василик, О. В. Майстренко, К. Р. Немашкало. – Харків : ХНЕУ, 2019. – 180 с.
2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / (за наук. ред. О. С. Редькіна). – К. : Фарбовий лист, 2011. – 480 с.
3. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер. – К. : Стандарт, 2015. – 302 с.

Додаткова

4. Василик С. К. Відносини з персоналом як пріоритетна сфера корпоративної соціальної відповідальності / С. К. Василик, О. В. Майстренко // Modern problems of the economy of development in the context of the world transformational changes. Monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2013. – Р. 49-61.
5. Саприкіна М., Каба Д. Діалог зі стейкхолдерами: міжнародні та українські реалії сьогодення / М. Саприкіна, Д. Каба. – К. : Фарбований лист, 2011 – 475 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

6. Глобальна Ініціатива із звітності. Global Reporting Initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.globalreporting.org.
7. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2966>.
8. Стратегія та політика КСВ як компонент євроінтеграційної стратегії. стан та перспективи КСВ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/WG3-session1_12Mar2013_recommendations.doc.
9. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.csr-ukraine.org/about.html>.
10. 10 principles UN Global Compact [Electronic resource] / The United Nations Global Compact. – Access mode : <http://www.unglobalcompact.org>.